

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Humanitaar- ja sotsiaalsainete õpetamine põhikoolis

Maarja Kallis

PÕHIKOOI III KOOLIASTME ÕPILASTE ARVAMUSED KULTUURITEEMADE
ÕPPIMISE KOHTA INGLISE KEELE TUNNIS VALGAMAA KOOLIDE NÄITEL

bakalaureusetöö

Juhendaja: Evi Saluveer

Läbiv pealkiri: Kultuuriteemade õppimine inglise keele tunnis

Kaitsmisele lubatud

Juhendaja: Evi Saluveer (MA)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

.....

(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2016

Resümee

Põhikooli III kooliastme õpilaste arvamused kultuuriteemade õppimise kohta inglise keele tunnis Valgamaa koolide näitel.

Kultuuriteemade õppimine on võõrkeele tunni lahutamatu osa – keel on osa kultuurist ja vastupidi. Saades teadmisi teiste maade kommetest, eluviisist, väärtustest ja uskumustest, on õpilastel lihtsam võõrkeelt omandada ning seeläbi oma maailmavaadet avardada. Selgitamaks välja õpilaste arvamusi kultuuriteemade õppimise kohta inglise keele tunnis, küsitleti kolmes Valgamaa koolis 105 õpilast. Selgus, et õpilased peavad kultuuriteemade õppimist olulisuseks. Samuti arvavad õpilased, et kultuuriteemade õppimine rikastab nende sõnavara. Kõige meelsamini omandaksid õpilased uusi kultuuriteadmisi videosid ja filme vaadates ning internetti kasutades. Enim huvipakkuvatest teemadest märgiti ära riigid ja linnad, toit, muusika ning teismeliste elu.

Märksõnad: kultuuri õppimine, võõrkeeleõpe, õpilaste arvamused

Abstract

Basic School Students' Opinions of Studying Culture in English Lessons in Grades 7–9 in Schools of Valga County.

Studying culture is an integral part of foreign language lessons – language is part of culture and vice versa. While getting to know the manners, lifestyle, values and beliefs of the country, it is easier for the students to learn a foreign language as well as widen their view of the world. In order to find out students' opinions, 105 students from three schools in Valga county were questioned. The results showed that the students considered learning culture in English lessons important. Furthermore, they thought that culture related topics were a great source of new vocabulary. The most favoured techniques for learning culture were watching videos and films, and using the Internet. The students found the topics of countries and cities, food, music and teen life the most interesting.

Keywords: learning culture, foreign language learning, students' opinions

Sisukord

Resümee	2
Abstract	2
Sisukord.....	3
Sissejuhatus	4
Kultuuri definitsioon	4
Kultuuri õppimine võõrkeeletunnis.....	5
Õpilaste arvamused	9
Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused.....	10
Metoodika.....	11
Valim.....	11
Mõõtevahend.....	11
Protseduur.....	13
Tulemused	13
Kultuuriteemade õppimise olulisus inglise keele tunnis	13
Huvipakkuvad kultuuriteemad	14
Meetodid ja vahendid kultuuriteemade õppimiseks.....	16
Arutelu.....	18
Tänu sõnad	21
Autorsuse kinnitus.....	21
Kasutatud kirjandus.....	22
Lisa 1. Ankeet	26

Sissejuhatus

Põhikooli riiklikus õppekavas (2011) tuuakse ühe väärtuspädevusena välja oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandi ja sündmustega kursis olek. Teiste kultuuride mõistmise ja väärtustamise olulisust rõhutavad ka Euroopa keeleõppe raamdokument (*Common European...*, 2001) ning võõrkeelte ainekava (*Ainevaldkond...*, 2011).

Keel on tihedalt seotud kultuuriga ja ilma viimasele tähelepanu pööramata on keele õpetamine ebatäpne ja puudulik. Võõrkeeleõppe peamine eesmärk on treenida ja arendada õpilaste suhtlemisioskust. Kultuuri õppimine omakorda hõlbustab kultuuridevahelist suhtlemist, mis on keeleõppe eesmärkide saavutamisel oluline (Mocan, 2011). Kultuuri õppimise tähtsust rõhutavad ka mitmed keeleteadlased (vt nt Brown, 2000; Byram, 1989; Hinkel, 1999; Kramersch, 1993).

Üliõpilastöodes on kultuuri õpetamist võõrkeele tunnis uuritud mitmel korral. Uurimused on keskendunud õpilaste teadmistele ning nende vastavusele õppekavaga (Kruusat, 2010, Pääslane, 2014), õpetajate hoiakutele kultuuri õpetamisel (Ljaš, 2010) ning autentsete materjalide kasutamisele (Kreitsmann, 2013). On valmistatud õppematerjale (Kirmjõe, 2012; Muri, 2012; Remizov, 2013) ja analüüsitud kasutatavaid õpikuid (Kiis, 2011; Kruus, 2007). Annika Ljaš (2010), kes oma bakalaureusetöös analüüsis põhikooli inglise keele õpetajate hinnanguid kultuuri õpetamisele, tõi välja, et kultuuriteemasid õpetatakse süsteemselt peaaegu igas tunnis. Ljaš leidis, et lisaks õpetajate hinnangutele oleks vajalik uurida ka õpilaste arvamusi. Teades õpilaste arvamusi, on võimalik muuta tunnid efektiivsemaks ning õpilastele huvitavamaks. Töö autorile teadaolevalt ei ole põhikooli õpilaste arvamusi kultuuri õpetamisest uuritud. Sellest tulenevalt on bakalaureusetöö eesmärgiks välja selgitada III kooliastme õpilaste arvamused kultuuriteemade õppimise kohta inglise keele tundides.

Kultuuri definitsioon

Kultuuri on läbi aegade defineeritud erinevalt. Üks vanimaid ning enim tsiteeritud kultuuri definitsioone kuulub E. B. Tylor'ile (1871), kelle järgi on kultuur keeruline tervik, mis sisaldab endas teadmisi, uskumusi, kunsti, moraali, seadusi, kombeid ning oskusi ja harjumusi, mille inimene ühiskonnaliikmena omandab (viidatud *New Encyclopædia Britannica*, 2010 j). Ka keeleteadlased on pakkunud mitmeid definitsioone. Hinkel (1999) leiab, et kultuuril on sama palju definitsioone, kui on inimühiskonna, selle gruppide,

süsteemide, käitumise ja tegevuste uurimise valdkondi ning et kultuuri mõju inimesele on lai ja sügav. Ta lisab, et kultuur määrab, mil viisil inimene end ühiskonnas näeb.

Ajal, mil ladina, vanakreeka ja heebrea keel olid akadeemiliselt väärtustatud, õpiti keeli peamiselt kirjandusteoste lugemise kaudu (Kramsch, 1996). Kultuuri all mõisteti üksnes kõrgkultuuri (*high culture, capital C-culture*), mis hõlmab selliseid teemasid nagu geograafia, ajalugu, institutsioonid, kirjandus, muusika, kunst, aga ka erinevaid teaduslikke, majanduslikke, spordi- ja muid saavutusi, mille üle inimesed on uhked (Tomalin & Stempleski, 1993). Chlopek (2008) leiab, et kõrgkultuuri on üldiselt lihtne õppida, sest see hõlmab faktide teadmist kaunitest kunstidest (*fine arts*) nagu kirjandus, muusika, maalikunst, tants, skulptuur, film ja teater.

Peale II maailmasõda said keeleõppes kultuuri sünonüümideks inimeste eluviis ja igapäevane käitumine (Kramsch, 2006). Seoses keeleõppe sotsiaalse rolli kasvuga 1970ndatel leiti, et kultuuriteemasid õppides omandab inimene igapäevastes olukordades rääkimise ja käitumise malle, mida erinevates situatsioonides kasutada (Kramsch, 1996). Kõrgkultuuri kõrvale kerkis termin igapäevakultuur (*behaviour culture, small c-culture*) (Tomalin & Stempleski, 1993).

Chlopek (2008) lisab, et igapäevakultuur sisaldab erinevaid aspekte nagu hoiakud, oletused, taju, arvamused, väärtused ja normid, sotsiaalsed suhted, rituaalid, tavad, kokkulepped ning arutelud, millest mõningad on omavahel tihedalt seotud. Mõned igapäevakultuuri osad on lihtsalt jälgitavad ning seetõttu on neist ka lihtsam aru saada, näiteks pidustused ja rituaalid. Siiski hõlmab igapäevakultuur endas ka selliseid aspekte, mida on sünnist saati edastatud, mis on alateadlikud, arenevad inimese kasvades ning võivad ilmuda alles siis kui tekib kokkupuude teistsuguse, vastandliku kultuuriga. Just need aspektid mõjutavadki peamiselt seda, kuidas inimene enda ümber olevat tajub ning sellele reageerib. (ibid).

Kultuuri õppimine võõrkeeletunnis

Keele- ja kultuuriõppe seost on läbi aegade rõhutanud paljud keeleteadlased (vt nt Brown, 2000; Byram 1989; Hinkel, 1999; Kramsch, 1993; Yajuan, 2009). Brown (2000) leiab, et keel on osa kultuurist ja kultuur on osa keelest ning neid ei saa üksteisest eraldada ilma, et ühe tähendus kaoks. Kultuuri õppimisse tuleb suhtuda samasuguse tõsidusega nagu kogu haridusprotsessi (Byram, 1989). Kramsch lisab omakorda, et kultuur on keele õppimise tuumaks (1993) ning et keeletunnis ei piisa ainult keelereeglite õppimisest (1998). Ka leiab ta

(2006), et kultuuri õppimine aitab õpilastel mõista erinevates kultuurides kehtivaid reegleid ning nad oskavad enda teadmisi kohandada vastavalt olukorrale, nt äris või teaduses. Lisaks keelele, kommetele ja elustiilile on keeleõppes olulisel kohal ka õpitava keele maa uskumused, väärtused ja maailmavaated (*New Encyclopædia Britannica*, 2010).

Võõrkeeli õppides on õpilased avatumad omandama teadmisi seda keelt räägitava maa ühiskonnast ning kultuuritavadest (Byram & Fleming, 1998). Keeletunnis on hea võimalus avardada õpilaste maailmavaadet ning samal ajal suunata õpilasi looma seoseid enda ning õpitavat keelt kõneleva maa kultuuride vahel, mida nõuab ka õppekava (2011). Selle tulemusena luuakse õpilastele võimalus suhtuda objektiivsemalt erinevatesse kommetesse ning traditsioonidesse, millega nad elu jooksul kokku võivad puutuda, kuid mis nende enda kultuurile omased ei ole. Näiteks suheldes on oluline teada, kuidas teisest kultuurist pärit inimeste poole pöörduda, neile tänu avaldada, midagi paluda, avaldada oma nõusolekut või ka erimeelsust mingi teema suhtes. Seega on eduka suhtlemise võtmeks keele ja kultuuri sidumine (Purba, 2011). Ta lisab, et kultuuri õppimine keeletunnis on lõbus vaheldus igapäevasele tunnile, ning kultuuri õppimine ise on motiveeriv.

Võõrkeelt ning kultuuri õppides peaks õpilastel olema võimalus töötada autentsete materjalidega, mis on kohandatud nende tasemele. Nad peaksid saama kokku puutuda võõrkeelt emakeelena rääkijatega ning võrdlema enda ja õpitava keele riigi sarnasusi ning erinevusi, seda eriti võõrkeele õppimisel esimesel kolmel aastal (Byram & Fleming, 1998). Seda just seetõttu, et siis kujunevad õpilastel esimesed keele ja kultuuri seosed. Hiljem lisatakse nendele teadmistele uusi, ning käsitletakse teemasid süvitsi. Et õpilastel oleks võimalus oma oskusi edasi arendada on oluline, et keele õpetamisel pöörataks rõhku sellele, milliseid teadmisi ning oskusi õpilastel tulevikus uute inimestega tutvumisel ning oma silmaringi laiendamisel vaja on, et seeläbi iseseisvalt uusi kultuure avastada ja ka oma kultuuri paremini mõista (Byram & Fleming, 1998; Kramersch, 2006).

Purba (2011) toob välja kolm olulisemat põhjust kultuuri õpetamiseks võõrkeele tunnis. Esiteks, keel ja kultuur on lahutamatud (vt ka Brown, 2000; Hinkel, 1999); ei saa õppida üht ilma teiseta, muidu oleks tulemus poolik. Teiseks, eeldusel, et keel ja kultuur on lahutamatud ning üht ei saa teiseta õpetada ega ka õppida, võib väita, et kultuuri õpetamine on ka keele õpetamine ning vastupidi. Seega on iga õpitav teema kultuuriga seotud, olgu seda lugemisharjutus teatris käigu kohta või dialoog kellegi hobidest. Kolmandaks, keeleõppe peamine eesmärk on saavutada õpitavas keeles suhtluspädevus ning selleks on vaja teada, milline on teatud kultuurides sõnade, näoilmete ja žestide taust ning kuidas sellele õigem reageerida oleks.

Kui 1990ndate alguses leiti (Byram ja Morgan, 1994), et kultuuri õppimisele ei pööratud piisavalt tähelepanu ning ei olnud selge, mida ja kuidas täpsemalt õpetada tuleks (Kitao, 1991), siis tänapäeval on õpetajad kultuuri õppimise olulisusest üha enam teadlikud (Brown, 2000; Byram & Kramersch, 2008; Hinkel, 1999; Yajuan, 2009). Õpetajad seisavad aga probleemi ees, kuidas kultuuriõpet keeletunniga siduda (Purba, 2011; Skopinskaja, 2004). Sageli keskendutakse pigem eksamiteks valmistumisele (Skopinskaja, 2004) või ei oma õpetajad kultuuri õpetamiseks piisavalt teadmisi (Byram & Kramersch, 2008; Skopinskaja, 2004). Ljaši (2010) järgi sooviksid Eestis töötavad inglise keele õpetajad saada vastavat koolitust, mis aitaks neil kultuuri paremini õpetada.

Purba (2011) leiab, et kultuuri tuleks õppida „käed-külge“ meetodil, tantsides, lauldes ja näitemänge tehes. Ka Bulgaarias läbi viidud uurimusest (Georgieva, 2001) selgub, et erinevatest kultuuridest pärit inimesed mõistavad kultuurisituatsioone erinevalt, seega peab õpilastel olema võimalus tunnis neid olukordi läbi „mängida“. Loomulikult on oluline teada riikide geograafilist asendit, seal räägitavaid keeli jm, mida tuleks õpetada huvitavalt ja kaasahaaravalt. Selleks tuleks kasutada autentseid materjale nagu uudiste ülekanded, ajalehed, restoranide menüüd (Peterson & Coltrane, 2003), mis annavad keelt edasi nii, nagu seda räägivad emakeelena rääkijad (Gilmore, 2007). Ta lisab, et keeleõpikutes sisalduv materjal on enamasti kohandatud viisil, et see aitaks võõrkeele õppijal sellest paremini aru saada. Nii võib kaduda materjali autentsus.

Teemad. Ei ole olemas üht kindlat teemade kogumikku, mille järgi peaks võõrkeeleõppes kultuuri õppima. Siiski on hulganisti erinevate keeleteadlaste poolt pakutud ning õppekavas (2011) ja Euroopa Keeleõppe Raamdokumendis (*Common European...*, 2001) välja toodud soovituslike teemade kategooriaid ning loetelusid, mille hulgast valida.

Nii Stern (1992) kui ka Tomalin ja Stempleski (1993) peavad oluliseks kunsti, kirjanduse, muusika ja folkloori õpetamist. Samuti leiavad nad, et teemad, mis on seotud inimeste ning nende eluviisi ja harjumustega, on olulise tähtsusega. Byram ja Morgan (1994) toovad välja üheksa teemade gruppi, mis nende arvates on kultuuri õpetamisel möödapääsmatud nagu sotsiaalne identiteet ja sotsiaalsed grupid (*social identity and social groups*), rahvuslik kultuuripärand (*national cultural heritage*) jm. Nad nõustuvad Tomalini ja Stempleskiga (1993), et uskumustel, käitumisel, kommetel ning väärtustel on suur roll kultuuri õpetamisel. Nii Stern (1992) kui ka Byram ja Morgan (1994) leiavad, et ajalugu on üks teemadest, mida peaks keeletunnis kindlasti puudutama.

Euroopa Keeleõppe Raamdokument (*Common European...*, 2001) pakub välja seitse teemade kategooriat. Nendeks on: igapäevaelu (*everyday living*), mis sisaldab selliseid teemasid nagu toit, rahvuslikud pühad; elutingimused (*living conditions*), nt elamistingimused; inimestevahelised suhted (*interpersonal relations*), nt klassi- ja perestruktuurid; väärtused, tõekspidamised ja hoiakud (*values, beliefs and attitudes*), nagu traditsioonid, ajalugu; kehakeel (*body language*), nt žestid; sotsiaalsed kokkulepped (*social conventions*), nagu täpsus, riietus; kombed (*ritual behaviours*) nt pidustused.

Hasselgreeni (2003) koostatud viis kultuuriteemade kategooriat põhinevad keeleõppe raamdokumendil (*Common European...*, 2001), kuid on ümber struktureeritud toetudes õpilaste huvidele. Nendeks on igapäevased tegevused, traditsioonid ja elutingimused (*daily life activities, traditions ja living conditions*), mis hõlmavad selliseid alateemasid nagu pereelu, vaba aeg, pühad; sotsiaalsed kokkulepped (*social conventions*), nt suhted, lävimine; väärtused, uskumused ja hoiakud (*values, beliefs and attitudes*), nt kultuuritaust; verbaalsed suhtlusvahendid (*verbal communication means*) nagu tervitamine, vanasõnad; mitteverbaalne suhtlus (*non-verbal language*), nt kehakeel, näoilmed.

Lühikese teemade loetelu pakub välja ka võõrkeelte ainekava (2011), kus muuhulgas on 7.–9. klassidele soovitatud selliseid teemasid nagu inimestevahelised suhted, viisakusreeglid, tähtpäevad, keskkonnasäästlik käitumine, õpitava keele kultuuriruumi kuuluvad riigid, rahvad ning keeled, tervislik eluviis ja toitumine, õpioskused ja harjumused, kirjandus, kunst, sport jm. Õpitulemustena tuuakse välja, et põhikooli lõpetaja tunneb õpitavat keelt kõnelevate maade vastu huvi ning on kursis võõrkeelse kirjanduse, filmide ning tele- ja raadiosaadetega. Sellele toetudes võib väita, et õpetajatele on jäetud suhteliselt vabad käed kultuuriteemade valiku osas.

Kramshi (1991) järgi kipuvad õpetajad tihtipeale tundides keskenduma nn nelja *F*-i õpetamisele – toit (*food*), tähtpäevad (*fairs*), folkloor (*folklore*) ja statistilised faktid (*statistical facts*). Ta rõhutab aga, et kultuuri tähtsus keeleõppes ja -kasutuses on palju keerulisem kui need neli *F*-i. Ka Kiis (2011) märkis, et II kooliastme inglise keele õpikud *I Love English* sisaldavad palju turistidele orienteeritud infot (geograafia, pealinnad) ning tähtpäevade ja kommetega seotud teemasid, mis ei aegu. Inimeste igapäevaelu puudutavaid teemasid on õpikutes vähem, kuna need muutuvad kiiresti (Kruus, 2007).

Ka mujal läbi viidud uurimustest selgub, et kultuuriteemasid puudutavaid ülesandeid on õpikutes väga vähe (Abdullah ja Chandran, s.a; Cakit, 2006). Seetõttu peavad õpetajad leidma võimalusi erinevate kultuuriteadmiste edastamiseks muudest allikatest.

Vahendid ja võtted kultuuri õpetamiseks. Kultuuriteemade õppimisel on oluline kasutada erinevaid võtteid ning vahendeid, mis aitaksid õpitavaid teemasid kergemini omandada.

Ühe olulisena aspektina on välja toodud autentsete materjalide kasutamine ning klassiruumi autentsus. Viimast on võimalik saavutada postrite, maakaartide, raamatute ja teisest kultuurist pärit esemete toomisega klassiruumi (Chastain, 1988; Stern, 1992). Autentse materjali all mõistavad paljud uurijad enamasti ajalehti, ajakirju, raadio- ja teleülekandeid jmt (Gilmore, 2007), mida kultuuriteemade õppimisel õppetöösse integreerida (Hughes, 1986). Cheung (2001) väidab, et ka popkultuur on väga efektiivne autentsete materjalide allikas. Autentne tekst on keelt emakeelena rääkija või kirjutaja poolt esitatud tekst, mis on mõeldud sama keelt emakeelena rääkijatele ning kannab endas mingit kindlat sõnumit ning mis ei ole keeleõppeks kohandatud (Gilmore, 2007; Kramersch, 1993). Gilmore (2007) leiab, et sellise õppematerjali kasutamisel suudavad õpilased õpitavas keeles efektiivselt suhelda, mis on võõrkeeleõppe üks eesmärke.

Seelye (1993) nimetab kultuuriteemade õppimisel kasutatava olulise võttena uurimuste tegemist, mille juures ta toob välja raamatute ning interneti kasutamise tähtsuse; viimast rõhutab ka Cheung (2001). Uurimustest saadud informatsiooni abil on võimalik tähistada kindla kultuuri tähtpäevi just sel viisil nagu selles kultuuriruumis kombeks. Sterni (1992) järgi on kultuuriteemade õppimisel oluline ka kirjanduse lugemine, filmide vaatamine, laulude kuulamine, argipäevaste uudiste üle arutlemine ning kokkupuude võõrkeelt emakeelena rääkijatega (kirjasõbrad, õppereisid, projektidest osavõtt). Nii Seelye (1993), Stern (1992) kui ka Hughes (1986) viitavad rollimängude (*drama, minidrama*) olulisusele kultuuriteemade õppimisel.

Ljaš (2010) leidis, et kultuuri õpetamisel kasutavad õpetajad enim kultuuriteemaliste tekstide lugemist, nende üle arutlemist, diskuteerimist kultuurierinevuste ja -sarnasuste üle ning laulude kuulamist. Lisaks sellele tähistatakse tähtpäevi, vaadatakse videoid ja filme. Cullen & Sato (2004) toovad välja, et õpetajad peavad leidma õpetamiseks sellised meetodid, mis muudavad õppimise õpilaste jaoks atraktiivseks.

Õpilaste arvamused

Breen (2001, viidatud Bernat ja Gvozdenko, 2005 j) leiab, et õpilaste arusaamad, uskumused, hoiakud ja meta-kognitiivsed teadmised mõjutavad suuresti kogu õppeprotsessi ja õpitulemust. Seega on õpilaste arvamustel ja hoiakutel juba enne õppima asumist oluline roll uute teadmiste omandamisel. Türgis läbi viidud uurimusest (Ömer & Ali, 2011) selgub, et

õpilaste meelest on oluline teada õpitava keele maa kultuuri enne keele õppima hakkamist. Selleks, et õppeprotsess oleks tulemuslik, on mõistlik tunnis õpetatav kohandada õpilaste ootustega ning selleks tuleks eelnevalt õpilastelt nende hoiakuid ja arvamusi küsida.

Musto (2014) leidis õpilaste sisemise motivatsiooni toetamise võimalusi uurides, et õpilastele meeldiks, kui inglise keele klassi seintel oleksid kultuuriteemadega seotud pildid ja plakatid ning nad tahaksid tunnis saada uusi teadmisi teiste rahvaste või riikide kohta. Sellest võib järeldada, et õpilaste arvamuse kohaselt aitab keele õppimisele kaasa autentse keelekeskkonna loomine kultuurielementide kaudu. Ka filmide, muusika, moeteemade ja arvutimängude kaasamine õppeprotsessi võib tõsta õpilaste huvi, kuna on osa nende igapäeva elust (Cheung, 2001).

Õpilaste huvi kultuuriteemade õppimise vastu kinnitas ka Kirmjõe (2012) uuring. Õpilaste arvates on kultuuri vaja õppida, sest see annab uusi teadmisi teiste riikide ja rahvuste kohta, laiendab silmaringi, annab teadmised, kuidas teises riigis õigesti käituda ja mitte ebameeldivasse olukorda sattuda. Enim sooviti saada teadmisi teise riigi asukoha, kommete, toidu ning ilma kohta. Lisaks pidasid õpilased oluliseks selliseid teemasid nagu üldised faktid (rahvaarv, keel, pealinn), traditsioonid ning vaatamisväärsused.

Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Tänapäeval rõhutatakse üha enam keele- ja kultuuriõppe integreerimist (Byram & Kramersch, 2008; Byram & Morgan, 1994; Seelye, 1993; Valdes, 2001). Kultuuriõpet keeleõppega lõimides on võimalik muuta tund huvitavamaks. Selleks oleks vajalik teada, millised kultuuriteemad õpilasi enim huvitavad ning millised vahendid ja võtted nende arvates neil kõige paremini teadmisi omandada aitavad. Sellest lähtuvalt on bakalaureusetöö eesmärgiks välja selgitada III kooliastme õpilaste arvamused kultuuriteemade õppimise kohta inglise keele tundides.

Eesmärgist tulenevalt püstitati järgmised uurimisküsimused:

1. Milline on õpilaste suhtumine kultuuri õppimisse? On leitud (Ömer & Ali, 2011), et õpilaste meelest on keeleõppes kultuuriteadmiste omandamisel õppimisprotsessile positiivne mõju ning et inimene peab soovima keelt ja kultuuri õppida (Valdes, 2001).

2. Millised kultuuriteemad õpilasi enim huvitavad? Kuna teemasid, millele keeletunnis toetuda on tohutult, ei saa ükski välja pakutud teemade nimekirjadest olla täielik. Brooks (1986, viidatud Valdes, 2000 j) rõhutab, et see, mida ja millal õppida, sõltub õppijate

vanusest. Nii Brooks kui ka Chastain (1988) leiavad, et oluline on kuulata õpilaste arvamust ning vastavalt sellele teemasid valida.

3. *Mis aitab õpilaste meelest kaasa kultuuriteemade omandamisele?* Kultuuri õpetamisel mängib olulist rolli materjali autentsus (Peterson & Coltrane, 2003; Gilmore, 2007). Ka on välja töötatud arvukalt erinevaid tehnikaid kultuuriteemade omandamiseks, mis tuleks tunni rikastamise eesmärgil oskuslikult tunni tegevustesse integreerida (Peterson & Coltrane (2003). Samuti hõlbustavad kultuuri õppimist mitmed vahendid (Chastain, 1988; Stern, 1992).

4. *Kas ja mil määral erinevad poiste ja tüdrukute arvamused?* 2015. aastal Inglismaal läbi viidud uurimusest selgus, et poiste eksamitulemused on madalamad kui tüdrukutel peaaegu kõikides ainetes, sealhulgas ka võõrkeeltes ja kirjanduses (Bramley, Rodeiro & Vitello, 2015). Poisid peavad keeleõpet „tüdrukute aineks“ ning neil puudub selle vastu huvi (Carr & Pauwels, 2005). Saluveer (2004) leidis, et tüdrukute huvi mõnede teemade vastu, nt muusika, kirjandus ja kunst, kombes, rahvuslikud sümbolid, on tunduvalt suurem kui poistel. Viimased pidasid kõige huvitavamaks teismeliste elu ja haridust.

Metoodika

Valim

Uurimuse valim moodustati kolme Valga maakonna kooli 7.-9. klassi õpilastest. Tegemist oli mugavusvalimiga. Kolme kooli hulka kuulusid linnas asuv põhikool, maal asuv keskkool ja väike maal asuv põhikool. Koguvalimi moodustasid 106 õpilast, kellest üks oli küsimustiku täitmise juhendeid valesti mõistnud. Lõplikuks valimiks kujunes 105 õpilast, kellest 58 olid tüdrukud, 45 poisid (kaks õpilast ei olnud märkinud oma sugu). Kõikidest klassidest oli vastajaid enamvähem võrdselt. 7. klassist 35 (33%), 8. klassist 36 (34%) ja 9. klassist 33 õpilast (31%), 1 õpilane ei olnud oma klassi märkinud.

Enne kolme kooli õpilastelt arvamuse küsimist viidi läbi ka pilootuuring ühe kooli 24 7. ja 8. klassi õpilase seas.

Mõõtevahend

Mõõtevahendina kasutati autori koostatud Likert skaalal põhinevat küsimustikku (vt Lisa 1). Pilootuuringust, mille tulemusi uurimuse lõplikus valimis arvesse ei võetud,

tulenevalt muudeti viieballiline Likerti skaala kolmepalliliseks. Pilootuuringus osalenud õpilastega vesteldes selgus, et õpilastel on raske vahet teha vastusevariantidel „olen täiesti nõus“ ja „olen nõus“ või „ei ole nõus“ ja „ei ole üldse nõus“. Kokkuleppel töö juhendajaga otsustati, et vastuste skaalal saab olema kolm varianti.

Ankeet koosnes neljast küsimusteplokist ja neljast eraldiseisvast küsimusest õpilaste taustandmete kogumiseks. Esimene küsimusteplokk keskendus õpilaste üldistele hoiakutele seoses kultuuriteemade õppimisega inglise keele tunnis ja koosnes üheksast väitest, mis uurisid õpilaste arvamust kultuuriteemade olulisuse ja kasulikkuse kohta ning seda, kas kultuuriteemade õppimine inglise keele tunnis õpilastele huvi pakub. Need üheksa väidet püüdsid leida vastust esimesele uurimisküsimusele – *Milline on õpilaste suhtumine kultuuri õppimisse?* Õpilaste vastuseid mõõdeti 3-pallisel Likerti skaalal: 3 – olen nõus, 2 – nii ja naa, 1 – ei ole nõus.

Teine küsimusteplokk koosnes 15 väitest ning uuris, milliste kultuuriteemade õppimine pakub õpilastele enam huvi. Välja olid toodud erinevad teemad nagu riigid ja linnad, haridus, muusika, teismeliste elu jm. Õpilaste vastuseid mõõdeti 3-pallisel Likerti skaalal: 3 – huvitab, 2 – nii ja naa, 1 – ei huvita. Selle küsimusteplokiga otsiti vastust teisele uurimisküsimusele – *Millised kultuuriteemad õpilasi enim huvitavad?*

Kolmanda küsimusteplokiga sooviti teada õpilaste arvamusi erinevate meetodite kohta kultuuriteemade õppimiseks ning see koosnes üheksast väitest, millele oli lisatud vastusevariant „muu“ juhuks, kui õpilane soovis ise midagi lisada. Väidetes oli välja toodud erinevaid meetodeid (nt laulude kuulamine, lühiaurimuste koostamine, tähtpäevade tähistamine) ning õpilane pidi 3-pallisel Likerti skaalal (3 – aitab, 2 – nii ja naa, 1 – ei aita) hindama, kuidas tema meelest antud meetodid kultuuriteemade õppimisele kaasa aitavad. Neljandas küsimusteploki paluti õpilastel märkida, milliseid kultuuri õppimist hõlbustavaid vahendeid leidub inglise keele klassides. Välja oli pakutud 5 kategooriat ning lisatud ka vastusevariant „muu“. Kolmas ja neljas küsimusteplokk keskendusid kolmandale uurimisküsimusele vastuse leidmisele – *Mis aitab õpilaste meelest kaasa kultuuriteemade omandamisele?*

Testi reliaabluse määramiseks arvutati Cronbachi alfa kasutades programmi SPSS Statistics 22. Esimese küsimusteploki seitsme esimese väite Cronbach'i alfa oli 0,676, teise küsimusteploki $\alpha = 0,756$, kolmanda küsimusteploki $\alpha = 0,655$.

Protseduur

Uurimuse läbiviimiseks võttis uurija ühendust kolme valitud kooli inglise keele õpetajatega, et küsida viimaste nõusolekut küsitluse läbiviimiseks. Õpetajad küsisid õpilastelt enne küsitluse läbiviimist nende nõusolekut suuliselt. Mitte ükski õpilane ei olnud küsimustiku täitmise vastu. Küsimustiku kaaskirjas kirjeldati uurimuse eesmärki, garanteeriti vastajate anonüümsus ja anti juhised küsimustiku täitmiseks. Aineõpetajate soovil ja ettepanekul viis uurija 2015. a märtsi teisel nädalal testid õpetajateni, kes need oma ainetunnis õpilasteni toimetasid. Aineõpetajate suulisest tagasisidest selgus, et testide täitmisele kulus keskmiselt 10-15 minutit.

Testi vastused kodeeriti ja sisestati programmi Microsoft Excel.

Andmete töötlus ja analüüs teostati statistilise andmeanalüüsi programmi SPSS 22.0 ja tabelitöötlusprogrammi MS Excel abil.

Tulemused

Käesolevas peatükis esitatakse varasemalt kirjeldatud mõõtevahendi (Lisa 1) põhjal saadud uurimistulemused uurimisküsimuste kaupa. Poiste ja tüdrukute arvamuste erinevusi (4. uurimisküsimus) kirjeldatakse iga küsimusteploki tulemuste juures.

Kultuuriteemade õppimise olulisus inglise keele tunnis

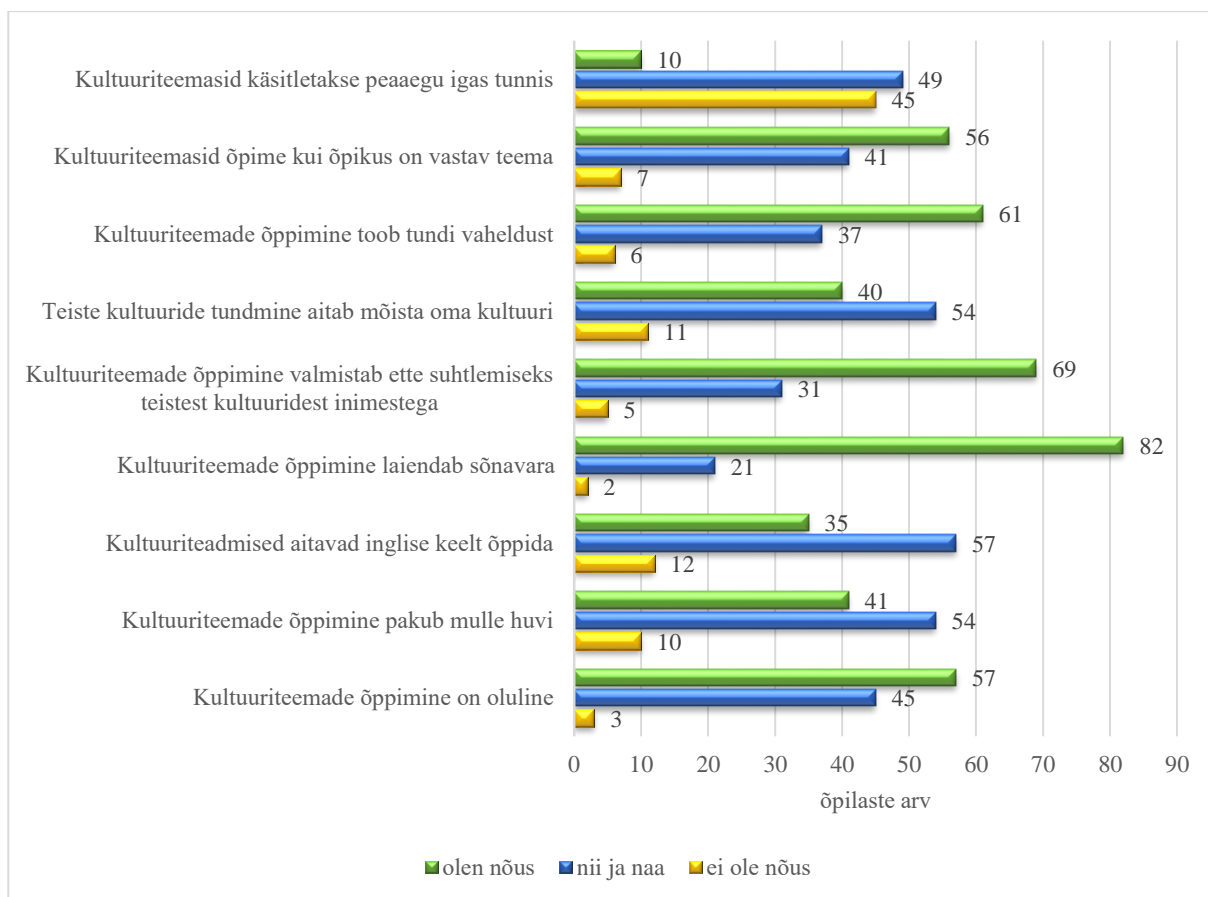
Esimeses küsimusteplokis paluti õpilastel hinnata kolmepallisel Likerti skaalal („olen nõus“, „nii ja naa“, „ei ole nõus“) üheksat etteantud väidet kultuuriteemade õppimise kohta inglise keele tunnis. Info analüüsimiseks kasutati sagedustabeleid.

Vastustest selgus, et veidi üle poole õpilastest omasid kindlat arvamust kultuuriteemade õppimise olulisuse kohta (57 õpilast (54%) – „olen nõus“, 3 õpilast (3%) – „ei ole nõus“), 45 õpilast (43%) aga ei osanud öelda, kas kultuuriteemade õppimine inglise keele tunnis on oluline või mitte, valides vastusevariadiks „nii ja naa“. Väitega „kultuuriteemade õppimine on põnev ja pakub mulle huvi“ nõustus 41 õpilast (39%), 54 (51%) vastasid „nii ja naa“ ning 10 (10%) ei pidanud kultuuriteemade õppimist põnevaks. Samas leidis 61 õpilast (59%), et kultuuriteemade õppimine toob tundi vaheldust ning vaid 6 õpilast (6%) ei olnud sellega nõus.

82 õpilast (78%) leidsid, et kultuuriteemade õppimine laiendab sõnavara ning 69 õpilast (66%) olid nõus, et see valmistab neid ette teistest kultuuridest inimestega

suhtlemiseks. 12 õpilast (11%) ei olnud nõus väitega, et kultuuriteadmised aitavad inglise keelt õppida.

Väitele „Kultuuriteemasid käsitletakse peaaegu igas inglise keele tunnis“ vastas 45 õpilast (43%) vastusevariandiga „ei ole nõus“ ning 56 (54%) nõustusid, et kultuuriteemasid õpitakse enamasti siis, kui õpikus on vastav peatükk või teema. Täpsemad andmed õpilaste vastuste kohta on esitatud Joonisel 1.

Joonis 1. Õpilaste hinnangud kultuuriteemade õppimise olulise kohta inglise keele tunnis.

Selleks, et teada saada, kas poiste ja tüdrukute vastustes esines erinevusi, võrreldi tulemusi Mann–Whitney U testiga. Statistiliselt oluline erinevus ilmnes väidete „kultuuriteemade õppimine on põnev ja pakub mulle huvi“, millega nõustus 30 tüdrukut (30%) ja 26 poissi (25%) ($p=0,030$) ning „kultuuriteemade õppimine laiendab sõnavara“, millega nõustus 52 tüdrukut (51%) ja 28 poissi (27%) ($p=0,001$). Teiste väidete puhul poiste ja tüdrukute vastustes statistiliselt olulisi erinevusi ei esinenud.

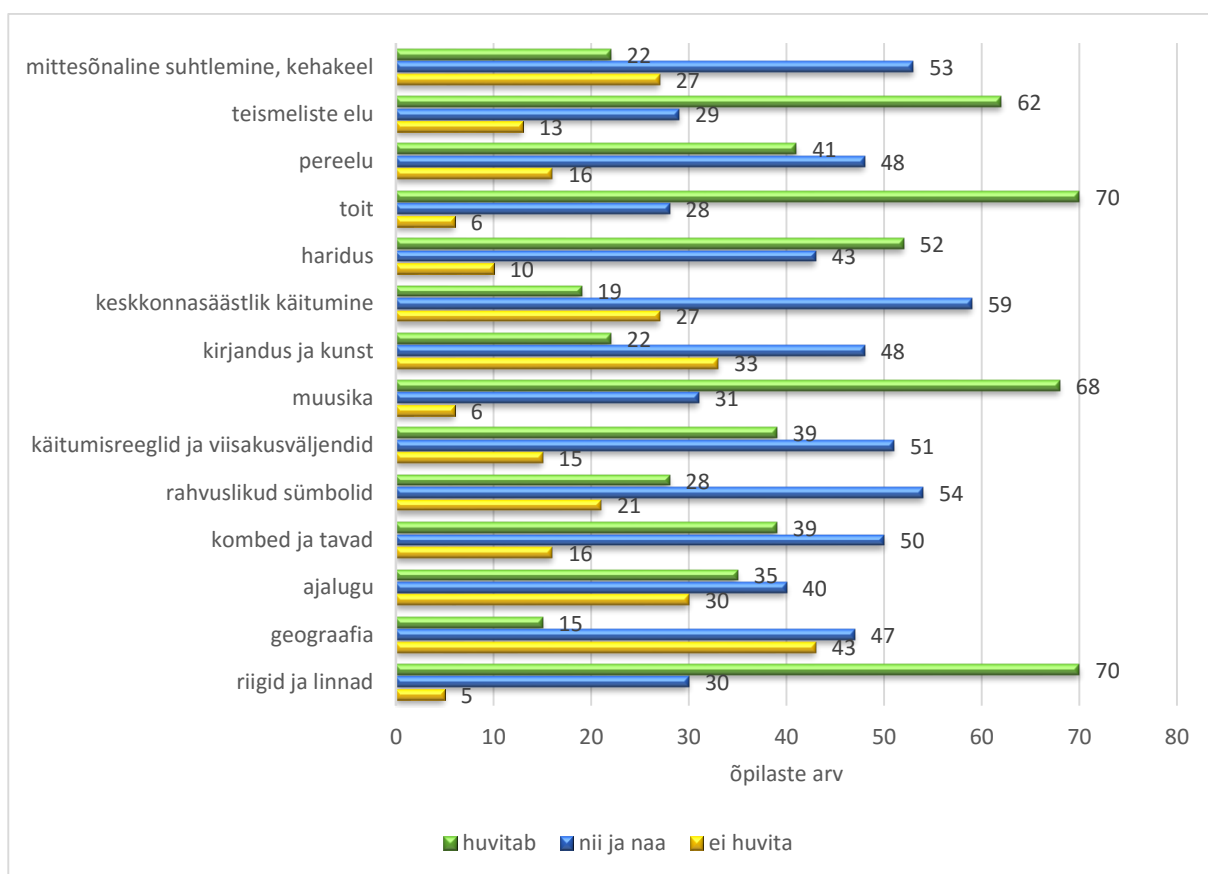
Huvipakkuvad kultuuriteemad

Teises küsimusteplokis tuli õpilastel 3-pallisel skaalal („huvitab“, „nii ja naa“, „ei huvita“) otsustada, millised kultuuriteemad neid huvitavad. Välja oli toodud 14 erinevat

teemat ning õpilastele oli vastamiseks jäetud ka variant „muu“, kuhu nad said lisaks kirjutada midagi, mida nimekirjas ei leidunud, kuid nemad oluliseks pidasid.

Enim huvipakkuvateks teemadeks valis 70 õpilast (67%) „riigid ja linnad“ ning „toit“. Huvitavaks peeti ka teemat „muusika“ – 68 õpilast (65%). Keskmiselt enam märgiti ka teemasid „teismeliste elu“ – 62 õpilast (60%), „haridus“ – 52 õpilast (49,5%) ja „pereelu“ – 41 õpilast (39%). 43 õpilast (41%) ei pidanud geograafia õppimist inglise keele tunnis huvitavaks. Geograafia kõrval märkisid õpilased, et neid ei huvita selliseid teemad nagu „kirjandus ja kunst“ – 33 õpilast (32%), „ajalugu“ – 30 õpilast (29%) ja „keskkonnasäästlik käitumine“ – 27 õpilast (26%).

Neljateistkümnest autori poolt etteantud teemast viie puhul (mittesõnaline suhtlemine/kehakeel, keskkonnasäästlik käitumine, käitumisreeglid ja viisakusväljendid, rahvuslikud sümbolid, kombed ja tavad) oli üle 50 õpilase märkinud valikuvariandi „nii ja naa“. Täpsemad andmed õpilaste vastustest on esitatud Joonisel 2.

Joonis 2. Õpilaste hinnangud enim huvipakkuvate kultuuriteemade kohta.

Statistiliselt oluline erinevus poiste ja tüdrukute arvamuste vahel ilmnis nelja teema puhul. Teemat „kombed ja tavad“ pidas huvitavaks 27 tüdrukut (47%) ja 11 poissi (22%) ($p=0,009$). „Käitumisreeglid ja viisakusväljendid“ on huvitavad 26 tüdruku (45%) ja 11 poisi (24%) jaoks ($p=0,12$). 46 tüdrukut (79%) ja 21 poissi (47%) pidasid huvitavaks teemat

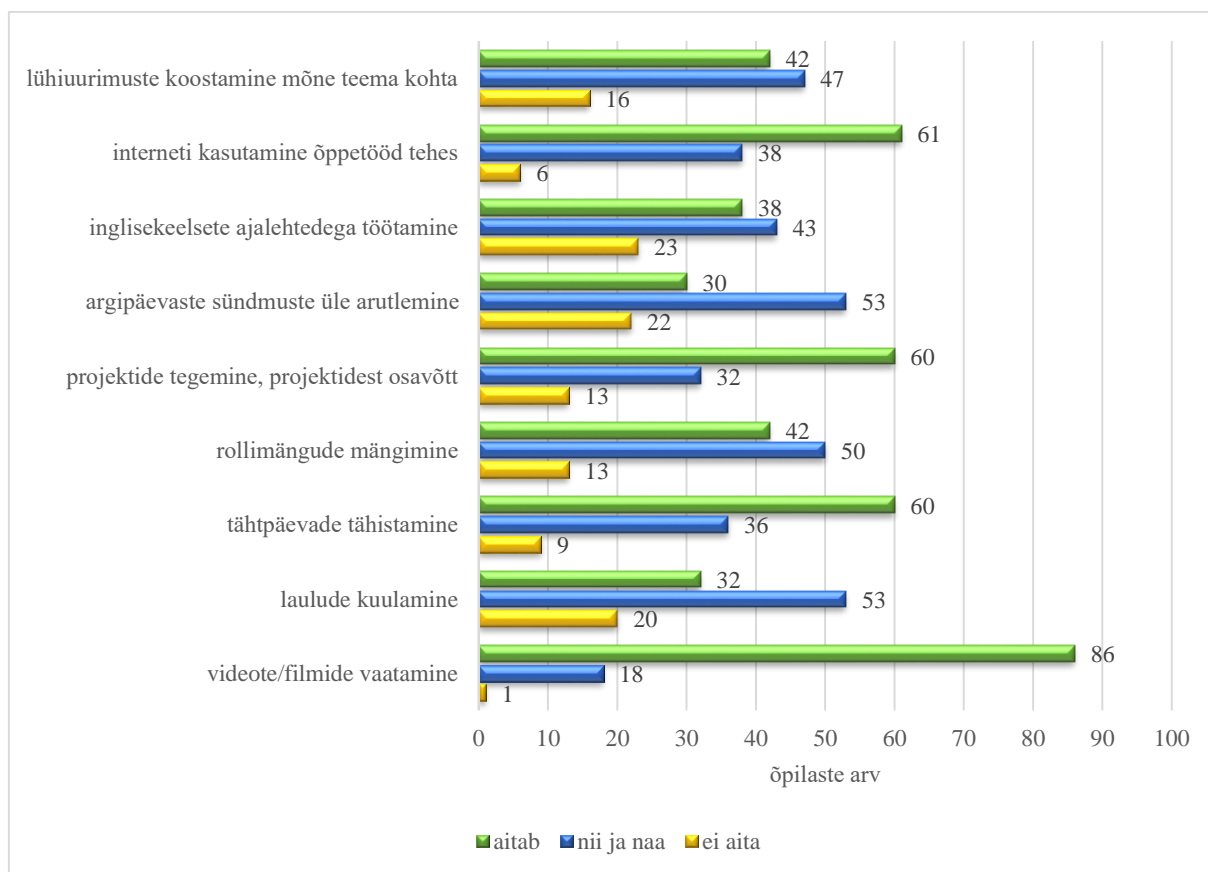
„muusika“ ($p=0,000$). „Keskkonnasäästlik käitumine“ ei huvitanud 5 poissi (11%) ega 20 tüdrukut (34%) ($p=0,039$).

Omapoolselt töid õpilased välja sellised teemad nagu sport, riigikord ja inimeseõpetus.

Meetodid ja vahendid kultuuriteemade õppimiseks

Kolmandas küsimusteplokis tuli õpilastel hinnata erinevate õppemeetodite kasulikkust kultuuriteemade omandamisel. Vastusevariante oli kolm („aitab“, „nii ja naa“, „ei aita“). Samuti oli vastajatel võimalus ise välja pakkuda võimalikke meetodeid kultuuri õppimiseks.

Kõige rohkem õpilasi – 86 (82%) leidis, et kultuuri õppimisele aitab kaasa tunnis videote ja/või filmide vaatamine, järgmisel kohal oli interneti kasutamine õppetööd tehes, mida pidas kõige kasulikumaks 61 õpilast (58%). 23 õpilast (22%) väitis, ingliskeelsete ajalehtedega töötamine ei aita kaasa kultuuriteemade omandamisele, kuid samas pidas seda oluliseks 38 vastajat (37%). Täpsemad andmed on esitatud Joonisel 3.

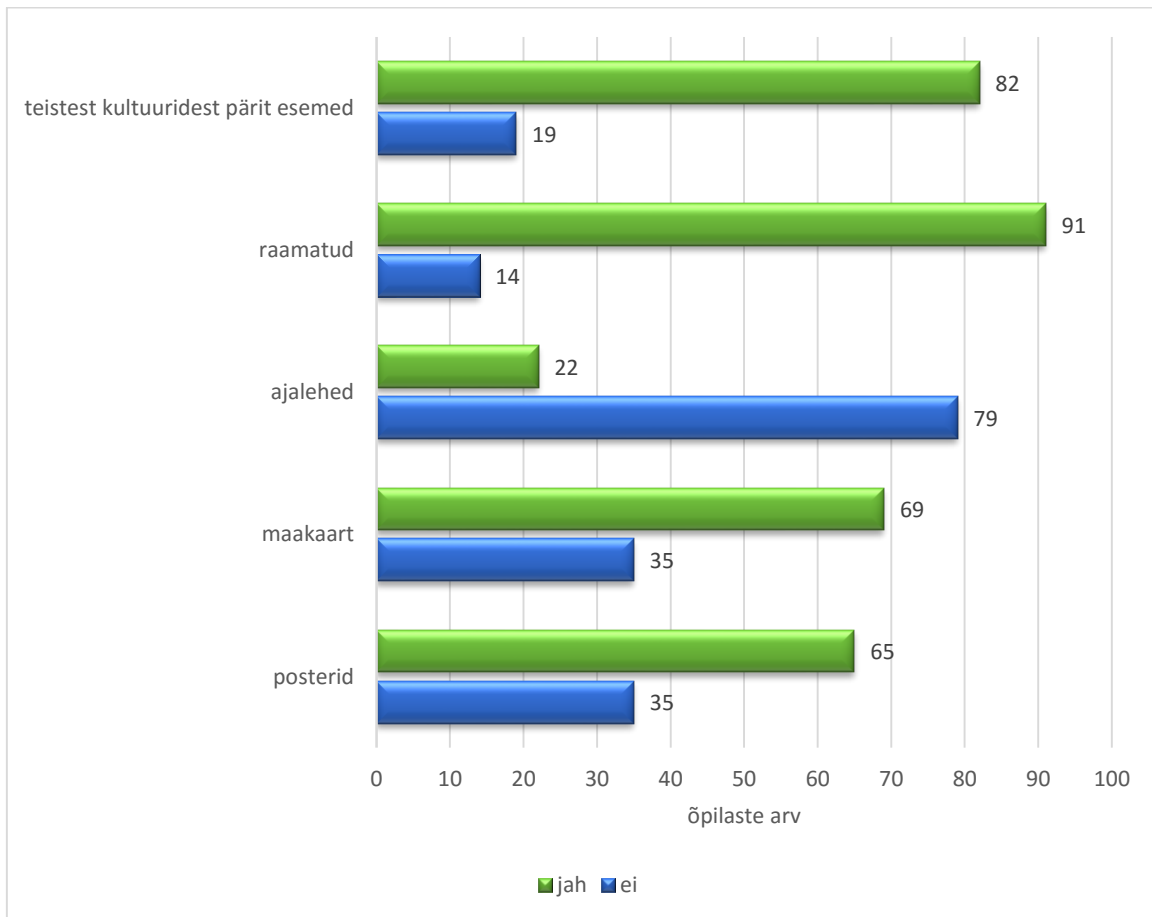
Joonis 3. Õpilaste hinnangud kultuuriteemade õppimist hõlbustavate meetodite kohta.

Kolmanda küsimusteploki juures ilmnis poiste ja tüdrukute vastuste vahel statistiliselt oluline erinevus väite „teise kultuuri õppimisele aitab kaasa projektide tegemine, projektidest osavõtt“ puhul ($p=0,001$). Antud väitega nõustus 41 tüdrukut (40%) ja 17 poissi (16%).

Õpilased pakkusid ka ise välja võimalusi kultuuriteemade õppimiseks nagu reisimine, mängude mängimine (nii arvutimängude kui metoodiliste lauamängude), interneti keskkondades õppimine (*Spellic, Quizlet*), võõrkeelt emakeelena rääkijaga suhtlemine (nii iseseisvalt interneti teel kui ka tunni külalisega), rühmatööde tegemine, jutustamine kindlatel teemadel, õpetajaga koos arutlemine ning laagrites osalemine (nt *English Camp*).

Neljas küsimusteplokk keskendus kultuuri õppimist hõlbustavate vahendite olemasolule klassiruumides.

Õpilased pidasid klassiruumi vahendite poolest varustatuks. Enim märgiti raamatute – 91 õpilast (87%) – ning teistest kultuuridest pärit esemete nagu lipp, mänguasjad jm – 82 õpilast (78%) – olemasolu klassides. Suhteliselt võrdselt toodi välja maakaartide – 69 õpilast (66%) – ja inglise keelt kõnelevate maade postrite – 65 õpilast (62%) – olemasolu. Küll aga märkis 79 õpilast (75%), et inglise keele klassis ei ole ingliskeelseid ajalehti.

Joonis 4. Kultuuriteemade õppimist hõlbustavate vahendite olemasolu klassiruumis.

Lisaks tõid õpilased ise välja, et klassiruumis leidub hulganisti grammatikareeglitega plakateid ning näitlikustavaid lauseid, pilte, (keele)mänge, filme, puslesid.

Arutelu

Kultuuriteemade õppimise ja õpetamise olulisust võõrkeeletunnis on rõhutatud juba aastakümneid (vt nt Brown, 2000; Byram, 1989; Hinkel, 1999; Kramersch, 1993). Ka mitmed haridust reguleerivad alusdokumendid, nt Euroopa Keeleõppe Raamdokument (*Common European...*, 2001) ja Põhikooli riiklik õppekava (2011), peavad oluliseks kultuuri integreerimist keeleõppesse. Varasemalt on uuritud õpetajate nägemust kultuuriteemade õpetamisest (Ljaš, 2010), kuid õpilaste arvamustest ülevaade puudub. Bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada III kooliastme õpilaste arvamused kultuuriteemade õpetamise kohta inglise keele tundides. Uurimuse läbiviimiseks kasutati autori koostatud küsimustikku ning lõpliku valimi moodustasid 105 õpilast kolmest Valgamaa koolist.

Kultuuriteemade õppimise olulisus. Uurimuse tulemustest selgus, et kultuuriteemade õppimine inglise keele tunnis on õpilaste arvates oluline. Antud väitega nõustusid pooled vastanutest, mis kinnitab paljude autorite (vt nt Brown, 2000; Byram, 1989; Hinkel, 1999; Kramersch, 1993) poolt väljatoodut. Samas ei osanud peaaegu pooled vastanutest kultuuriteemade olulisuse kohta kindlat seisukohta anda. Õpilased ei pruugi põhikoolis õppides mõista keele ja kultuuri omavahelist seost ning selle olulist rolli suhtlemisoskuse arendamisel, mida rõhutavad keeleteadlased (vt nt Purba, 2011). Võimalik, et samuti ei oska õpilased hinnata, kas ja kui palju neil võõrkeelt tulevikus vaja minna võib. Peaaegu pooled vastanutest, kellest enamuse moodustasid tüdrukud, leidsid kultuuriteemade õppimise olevat huvitava. Samas ei omanud suur osa õpilastest selles osas kindlat arvamust. Õpilastel võib olla raske enda jaoks defineerida, mis on kultuuri õppimine ja seetõttu ei oska nad vastata, kas see neid huvitab. Küll aga märkis üle poolte õpilastest, et kultuuriteemade õppimine toob tundi vaheldust, mida on välja toonud ka uurijad (vt nt Purba, 2011).

Peaaegu pooled vastanud õpilastest märkisid, et kultuuriteemasid ei käsitleta igas tunnis, vaid enamasti siis, kui õpikus on vastav teema. See on vastuolus Ljaši (2010) uurimistulemustega, kus õpetajad väitsid, et õpetavad kultuuriteemasid peaaegu igas tunnis või vähemalt korra nädalas. Võimalik, et õpilased ei oska eristada kultuuriteemasid muust tunnis õpitavast materjalist ning seostavad neid ainult inglise keelt kõnelevate riikide sümbolite ja faktide õppimisega. Seega, kui õpikus on lugemistekst „Mari lemmikrestoran Austraalia reisil“, ei pruugi õpilane seda seostada kultuuri õppimisega, kuigi tekst iseenesest annab teadmisi nii Austraalia, sealse toidu kui ka reisimise kohta.

Õpilasi huvitavad kultuuriteemad. Soovitusi võõrkeeletunnis õpitavate kultuuriteemade kohta on andnud mitmed autorid (vt Byram & Morgan, 1994; Hasselgreen, 2003; Stern 1992; Tomalin & Stempleski, 1993), need on välja toodud ka Euroopa keeleõppe raamdokumendis (*Common European...*, 2001) ning võõrkeelte ainekavas (2011). Uurimusest ilmnes, et üle poolte õpilastest pidas huvitavaks teemat „riigid ja linnad“, mis võib olla seotud sellega, et enamasti on just see teema õpikutes välja toodud (Kiis, 2011; Kruus, 2007) ning seetõttu puutuvad õpilased selle teemaga ka enim kokku. Veel pakkusid õpilastele huvi „muusika“, „teismeliste elu“, „haridus“ ja „pereelu“. Eelmainitud teemasid võib pidada õpilastele huvipakkuvaks just seetõttu, et nad on nende teemadega igapäevaselt tihedalt seotud ning neil on antud teemade kohta kujunenud oma arvamus. Enda hoiakuid ja nägemust mingitest teemadest saavad nad tunnis arutelude kaudu väljendada ilma, et peaksid enne liigselt uurimistööd tegema või midagi uut õppima,

Õpilased tõid välja, et kultuuriteemadena võiks õppida veel sporti, inimeseõpetust ja riigikorda. Antud teemasid saaks õppetöösse lihtsalt integreerida nii lugemistekstide kui ka uurimistööde näol. Vastuseid analüüsid ilmnes, et väga suur osa õpilasi oli valinud vastusevariandiks „nii ja naa“, mis võib viidata sellele, et neil oli otsuse tegemisega raskusi. Võimalik on, et kui õpilased pole mingit teemat varem käsitlenud, ei oska nad ka hinnata, kas see neid huvitab või mitte.

Kultuuriteemade õppimiseks sobilikud meetodid ja vahendid. Õpilaste poolt enim valitud meetod kultuuriteemade õppimiseks oli videote/filmide vaatamine, mille atraktiivsust on välja toonud ka mitmed keeleteadlased (Cheung, 2001; Chlopek, 2008; Stern, 1992). Üle poolte õpilastest leidis ka, et interneti kasutamine õppetööd tehes aitab neil kultuuriteadmisi paremini omandada, mida toovad välja ka Seelye (1993) ja Cheung (2001). Tänu tehnoloogia kiirele arengule ning õpilaste üha paremale juurdepääsule internetile ei ole selles midagi üllatavat. Sotsiaalmeedial ja popkultuuril on suur osa õpilaste igapäevases elus.

Sterni (1992) järgi võiks ühe meetodina kultuuri õppimisel kasutada projektide tegemist ja nendest osavõttu. Sellega nõustusid peaaegu pooled tüdrukutest, kuid vaid alla viiendikul poistest. Projektide tegemine on aeganõudev ning nõuab väga palju tööd, mistõttu õpilased võivad sellest tüdineda. Samas, pakkudes õpilastele huvitavaid teemasid ning nt võimalust töötada õpilastega teistest riikidest, võiks õpilaste huvi projektides osalemise vastu suurendada. Küll aga tõid õpilased ise välja mitmeid nende arvates kasulikke meetodeid kultuuriteemade õppimiseks, nende hulgas reisimise, võõrkeelt emakeelena rääkijaga suhtlemise ning erinevates laagrites osalemise. Samuti märkisid õpilased võimalike

meetoditena nii arvuti- kui ka metoodiliste lauamängude mängimist nt *Spellic*, *Quizlet*. Viimane annab tunnistust, et interneti keskkonnas õppimist kasutatakse koolides üha enam.

Peaaegu veerand õpilastest leidis, et ajalehtedega töötamine ei aita kaasa kultuuriteemade omandamisele. Samas on erinevad autorid välja toonud ajalehtede kui autentse materjali olulisuse kultuuri õppimisel (Gilmore, 2007; Hughes, 1986; Peterson & Coltrane, 2003). Põhjuseks võib olla klassiruumi vähene varustus ajalehtede ning ajakirjadega, mistõttu puudub õpilastel ka sellise materjaliga töötamise kogemus. Huvi äratamiseks võiks lugeda uudiseid internetist. Samuti tõi peaaegu veerand vastanutest välja, et argipäevaste sündmuste üle arutlemine ei aita nende meelest kaasa kultuuriteemade omandamisele, mida peab väga oluliseks Stern (1992).

Klassiruumis kasutatavatest vahenditest toodi enim välja raamatute ning teistest kultuuridest pärit esemete olemasolu, mida peetakse oluliseks klassiruumi autentsuse tagamisel (Chastain, 1988; Stern, 1992). Samuti märgiti keeleplakatite ja –postrite olemasolu, mis aitavad luua õppimist soodustavat keskkonda.

Poiste ja tüdrukute arvamuste erinevused. Tulemusi analüüsid ilmnis, et poiste ja tüdrukute arvamused ei erinenud oluliselt. Statistiliselt olulised erinevused ilmnisid ainult üksikute väidete puhul. Kõigil neil juhtudel (va ühel korral) andsid tüdrukud kõrgemaid hinnanguid kui poisid. Ilmnis, et märksa enam tüdrukuid kui poisse huvitavad teiste riikide kombed ja tavad, mida näitas ka Saluveeri uuring (2004) ja mida peavad kultuuri õppimise tähtsaks osaks mitmed keeleteadlased (Kramsch, 2006; Tomalin & Stempleski, 1993). Samuti oli tüdrukute huvi suurem viisakusväljendite õppimise vastu. Poisid seevastu olid eespoolmainitud teemade õppimisest vähem huvitatud. Küll aga ilmnis, et teema „keskkonnasäästlik käitumine“, mis on üks õppekava läbivatest teemadest (2011), ei meeldi pigem tüdrukutele. Ka pidas enam tüdrukuid kui poisse kultuuriteemade õppimist põnevaks ja huvipakkuvaks ning nad usuvad, et kultuuriteemade õppimine lainedab sõnavara. See tulemus ei ole üllatav, sest ka varasemad uuringud (Carr & Pauwels, 2005) on leidnud, et poisse huvitab keelõpe mõnevõrra vähem kui tüdrukuid.

Töö piirangud. Üheks töö piiranguks võib pidada valimi suurust. Kuigi valimis olid kolme erineva suuruse ja taustaga kooli õpilased (linnas asuv põhikool, maal asuv keskkool ja väike maal asuv põhikool), ei saa 105 õpilase hinnangute põhjal teha laiemaid üldistusi.

Samuti võiks täpsemate ja põhjalikumate tulemuste saamiseks läbi viia intervjuud, kuna õpilaste praegused vastused võivad olla antud kiirelt ja pikemalt mõtlemata.

Intervjueerides saab aga küsida lisaküsimusi ning vajadusel anda õpilasele selgitavaid instruktsioone.

Samas annab uurimus mõningase ülevaate õpilaste arvamustest kultuuriteemade õppimise kohta. Uurimuse jätkuks võiks küsitleda ka nende koolide õpetajaid, et teada saada, kas ja kuidas õpetajate ja õpilaste vastused sarnanevad/erinevad.

Tänuõnad

Täna enda lähedasi ja töökaaslasi, kes olid mulle töö koostamisel toeks ning enda õpilasi, kes inspireerisid mind antud teemal tööd tegema. Lisaks täna abi eest Sirje Pihlapit ning Valgamaa koole ja sealseid õpetajaid, kes uurimuse läbiviimise võimalikuks tegid.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kasutatud kirjandus

- Abdullah, N. & Chandran, S. K. (s.a.). *Cultural Elements in a Malaysian English Language Textbook*. Külastatud aadressil http://ddms.usim.edu.my/bitstream/handle/123456789/713/CULTURAL%20ELEMENTS%20IN%20MALAYSIAN%20ENGLISH%20LANGUAGE%20TEXTBOOKS%20-%20MY_CASELT.pdf?sequence=1.
- Ainevaldkond „Võõrkeeled“ ainekava, (2011). Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/aktiisa/1290/8201/4020/1m%20lisa2.pdf#>.
- Bernat, E. & Gvozdenko, I. (2005). Beliefs about language learning: Current Knowledge, Pedagogical Implications, and New Research Directions (pp. 1). *TESL-EJ*, 9(1). Külastatud aadressil <http://www.tesl-ej.org/ej33/a1.pdf>.
- Bramley, T., Rodeiro, C. V. & Vitello, S. (2015). *Gender differences in GSCE*. Cambridge Assessment Research Report. Cambridge, UK: Cambridge Assessment. Külastatud aadressil <http://www.cambridgeassessment.org.uk/Images/gender-differences-at-gcse-report.pdf>.
- Breen, M. P. (2001). (Toim). *Learner contributions to language learning; New directions in research*. Harlow, Essex: Pearson Education Limited.
- Brown, H. D. (2000). *Principles of Language Learning and Teaching*. (Fourth Edition). London: Longman. Pearson Education Limited.
- Brooks, N. (1986). Culture in the Classroom. J. M. Valdes (Toim), *Culture Bound: Bridging the cultural gap in language teaching* (pp. 123-129). Cambridge: Cambridge University Press.
- Byram, K. & Kramsch, C. (2008). Why Is It so Difficult to Teach Language as Culture? *German Quarterly*, 81(1), 20-34.
- Byram, M. (1989). *Cultural Studies in Foreign Language Education*. Great Britain: WBC Ltd, Bridgend.
- Byram, M. & Fleming, M. (1998). *Language Learning in Intercultural Perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Byram, M. & Morgan, C. (1994). *Teaching and Learning Language and Culture*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Cakit, I. (2006). *Evaluation of the EFL Textbook “New Bridge to Success 3 “ from the perspectives of students and teachers*. Publitseerimata magistritöö. The Middle East

- Technical University. Külastatud aadressil
<http://etd.lib.metu.edu.tr/upload/12607694/index.pdf>.
- Carr, J. & Pauwels, A. (2005). *Boys and Foreign Language Learning: Real Boys Don't Do Languages*. Palgrave Macmillan.
- Chastain, K. (1988). *Developing Second Language Skills: theory and practice*. Orlando, Florida: Harcourt Brace Jovanovich.
- Cheung, C. K. (2001). The use of popular culture as a stimulus to motivate secondary students' English learning in Hong Kong. *English Language Teaching Journal*, 55/1, 57–60.
- Chlopek, Z. (2008). The Intercultural approach to EFL teaching and learning. *English Teaching Forum*, 4, 10-19. Külastatud aadressil
http://americanenglish.state.gov/files/ae/resource_files/08-46-4-c.pdf.
- Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching and Assessment. (2001). Külastatud aadressil
http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_EN.pdf.
- Cullen, B. & Sato, K. (2000). Practical Techniques for Teaching Culture in the EFL Classroom. *The Internet TESL Journal*, 6, 12. Külastatud aadressil
https://www.academia.edu/1862121/Practical_techniques_for_teaching_culture_in_the_EFL_classroom.
- Georgieva, I. (2001). An Approach to Implementing a Cultural Studies Syllabus. M. Byram, A. Nichols, D. Stevens (Toim), *Developing Intercultural Competence in Practice* (lk 77 – 92). GBR: Multilingual Matters.
- Gilmore, A. (2007). Authentic materials and authenticity in foreign language learning. *Language Teaching*, 40, 2, lk 97 – 118.
- Hasselgreen, A. (2003). Towards the assessment of intercultural competence. A. Hasselgreen (Toim), *Bergen 'Can do' Project* (lk 45–44). Graz: Council of Europe Publishing.
- Hinkel, E. (Ed.) (1999). *Culture in Second Language Teaching and Learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hughes, G. H. (1986). An Argument for culture analysis in the second language classroom. J. M. Valdes (Toim), *Culture Bound* (lk 162 – 169). Cambridge: Cambridge University Press.
- Kiis, A. (2011). *Kultuuriteemade käsitlemine II kooliastme „I Love English“ õpikutes*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.

- Kirmjõe, K. (2012). *Rahvajuttudel põhinev õppematerjal inglise keelt kõnelevate riikide kultuurielementide õpetamiseks II kooliastme inglise keele tunnis*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Kitao, K. (1991). Teaching Culture in Foreign Language Instruction in the United States. Külastatud aadressil <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED330214.pdf>.
- Kramersch, C. (1991). Culture in Language Learning: A view from the States. K. de Bot, R. B. Ginsberg, & C. Kramersch (Toim), *Foreign Language Research in cross-cultural perspective* (pp. 217-240). Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- Kramersch, C. (1993). *Context and Culture in Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Kramersch, C. (1996). The Cultural Component of Language Teaching. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht* [Online], 1(2), 13 pp. Külastatud aadressil <https://zif.spz.tu-darmstadt.de/jg-01-2/beitrag/kramersch2.htm>.
- Kramersch, C. (1998). The privilege of the intercultural speaker. M. Byram & M. Fleming (Toim), *Language Learning in Intercultural Perspective* (pp. 16-31). Cambridge: Cambridge University Press.
- Kramersch, C. (2006). Culture in Language Teaching. K. Brown (Peatoim.), *Encyclopedia of Language & Linguistics, Second Edition* (pp. 322-329). Amsterdam: Elsevier.
- Kruus, H. (2007). *Culture-related topics in I Love English and Welcome textbooks*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Kruusat, K. (2010). *Fifth and sixth grade learners' knowledge of English speaking countries*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Ljaš, A. (2010). *Põhikooli astme inglise keele õpetajate hinnang kultuuri õpetamisele võõrkeeletunnis*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Mocan, I. M. (2011). Teaching language through culture. *Lingua (Language and Culture)* 10 (1), 49-56.
- Muri, L. (2012). *Lasteriimide (nursery rhymes) kasutamine inglise keele kui võõrkeele õpetamisel, Briti kultuurist ja ajaloost teadmiste andmisel ning väärtustest kõnelemisel II kooliastmes*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Musto, M. (2014). *Sisemise motivatsiooni toetamise võimalused inglise keele tunnis 3. ja 9. klassi õpilaste hinnangute põhjal Võru 1. Põhikooli näitel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Peterson, E. & Coltrane, B. (2003). Culture in Second Language Teaching. *ERIC Clearinghouse on Languages and Linguistics, EDO-FL-03-09*.

- Purba, H. (2011). The Importance of Including Culture in EFL Teaching. *Journal of English Teaching, 1(1)*, 44-56.
- Põhikooli riiklik õppekava. (2011). Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/114012011001>.
- Pääslane, E. (2014). *8. klassi õpilaste teadmised Briti kultuurist Tartu koolide näitel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Remizov, O. (2013). *Õppematerjal Austraalia kultuuri õpetamiseks põhikooli II astme inglise keele tunnis*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Saluveer, E. (2004). *Teaching Culture in English Classes*. Magistritöö. Tartu Ülikool.
- Seelye, H. N. (1993). *Teaching Culture: strategies for intercultural communication*. Lincolnwood: National Textbook Company.
- Skopinskaja, L. (2004). Language-and-Culture Teaching: a New Challenge for Foreign Language Teachers. M. M. Sepper ja J. Lepasaar (Toim), *Toimiv keel II. Töid rakenduslingvistika alalt* (lk 262-273). Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikooli kirjastus.
- Stern, H. H. (1992). *Issues and options in language teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Tomalin, B & Stempleski, S. (1993). *Cultural awareness*. Oxford: Oxford University Press.
- The New Encyclopædia Britannica*. (2010). Great Britain: Encyclopædia Britannica, Inc.
- Valdes, J. M. (Toim). (2001). *Culture Bound. Bridging the cultural gap in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ömer, K. & Ali, D. (2011). The Effect of Culture Integrated Language Courses on Foreign Language Education. *US-China Education Review, 8, 3*, lk 257-263.
- Yajuan, Y. (2009). On the Cultures in Foreign Language Teaching and Learning. *Canadian Social Science, 5(2)*, 74-78.

Lisa 1. Ankeet

Tere, 7.-9. klassi õpilane,

Olen Tartu Ülikooli sotsiaal- ja haridusteaduskonna üliõpilane Maarja Kallis ja vajan Sinu abi oma bakalaureusetöö kirjutamisel. Soovin teada saada, mida Sa arvad kultuuriteemade õppimisest inglise keele tunnis. Sinu vastused on väga olulised ja tulemusi kasutatakse vaid üldistatud kujul järelduste tegemiseks. Küsimustiku täitmine võtab aega 10–15 minutit. Palun vasta järgmistele küsimustele:

1. Palun hinda järgnevaid väiteid, tehes sobivasse kasti ristike

		Olen nõus	Nii ja naa	Ei ole nõus
1.1	Kultuuriteemade õppimine inglise keele tunnis on oluline.			
1.2	Kultuuriteemade õppimine on põnev ja pakub mulle huvi.			
1.3	Kultuuriteadmised aitavad mul paremini inglise keelt õppida.			
1.4	Kultuuriteemade õppimine laiendab sõnavara.			
1.5	Kultuuriteemade õppimine valmistab mind paremini ette suhtlemiseks teistest kultuuridest inimestega.			
1.6	Teiste kultuuride tundmaõppimine aitab paremini mõista oma kultuuri.			
1.7	Kultuuriteemade õppimine keeletunnis toob tundi vaheldust			
1.8	Kultuuriteemasid õpime, kui õpikus on vastav peatükk või teema.			
1.9	Kultuuriteemasid käsitletakse peaaegu igas inglise keele tunnis.			

2. Milliste kultuuriteemade õppimine pakub Sulle huvi? Tee sobivasse kasti ristike

		Huvitab	Nii ja naa	Ei huvita
2.1	Riigid ja linnad			
2.2	Geograafia			
2.3	Ajalugu			
2.4	Kombed ja tavad			
2.5	Rahvuslikud sümbolid			
2.6	Käitumisreeglid ja viisakusväljendid			
2.7	Muusika			
2.8	Kirjandus ja kunst			
2.9	Keskkonnasäästlik käitumine			
2.10	Haridus			
2.11	Toit			

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Maarja Kallis (sünnikuupäev: 12.07.1989)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
Põhikooli III kooliastme õpilaste arvamused kultuuriteemade õppimise kohta inglise keele tunnis Valgamaa koolide näitel,
mille juhendaja on Evi Saluveer.
 - 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 17.05.2016